

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Islam på film

EN UNDERSÖKNING OM FRAMSTÄLLNINGEN AV MUSLIMER
PÅ FILM

Författare: Emma Andersson

Kurs: Religion för ämneslärare 91-120 hp

Delkurs: Uppsats 15 hp

Examinator: David Gudmundsson

Abstract

Producing religion on film is not new and investigating the production of religion on film has also been done before. Popular culture has never been so present in our everyday life as it is today, therefore the interest in popular culture is big. This qualitative content analysis examines how Muslims are produced on film. The films used in the survey are: American Sniper, The Hurt Locker, Not without my daughter and Desert flower.

Previous research on the subject shows that films generally produce a stereotypical image of Muslims. Researchers argue that instead of showing that culture and individual may be the reason for some opinions or ways the angled the films to make it seem that everything has to do with Islam. The implicit message is then that only Islam is the cause of the Muslim mindset and action.

The results of my survey are the same results as previous research shows, Muslims are stereotypically produced, women wear veil and men are evil and aggressive.

Sökord: Islam, muslimer, film, filmanalys, populärkultur

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Syfte och frågeställning:	5
1.2. Disposition av uppsats	5
1.3. Avgränsningar	5
2. Teoretisk utgångspunkt	6
2.1. Metod och material.....	8
2.2.1. Kvalitativ innehållsanalys	8
2.2.2. Analysschema.....	8
2.2.3. Material	10
3. Bakgrund.....	11
3.1. Somalia.....	11
3.2 Iran	12
3.3. Irak.....	12
4. Tidigare forskning	13
5. Filmerna	19
5.1. The Hurt Locker 2008.....	19
5.2. American Sniper 2014.....	20
5.3. Not without my daughter 1991	21
5.4. Desert flower 2009.....	23
6. Analys	24
7. Sammanfattning.....	29
8. Vidare forskning	31
Referenslista.....	32
Källor:	32
Litteratur:	32
Webbsidor.....	32

1. Inledning

Populärkultur genomsyrar vår vardag, vi slås varje dag av musik, texter på flingpaketen, realitets program, sms eller tv-spel. Populärkulturen är mer närvarande idag än det tidigare varit, samtidigt som det är något alla kan relatera till. Det sociala livet präglas av både media och internet och även mycket av vår kunskap om världen hämtas ifrån just populärkulturen.¹ Populärkulturen har inom den vetenskapliga kretsen länge setts som tvivelaktig, vilket kan förklaras med att de som är inne i populärkulturen tidigare inte har sökt sig till universitet och forskning. Men i takt med att universitetsstudier blir allt vanligare växer också forskningen om populärkultur.²

Samtidigt är forskning om populärkultur ett tacksamt område, framförallt för en blivande lärare. Generellt sett är ungdomar stora mottagare och användare av populärkultur, där av blir populärkultur även ett givande sätt att konkretisera undervisningen i skolan. Vidare blir populärkulturen också en tacksam vinkel till undervisningen för att lättare nå fram till ungdomarna.³

När jag skrev min c-uppsats *Att leva med hatet- En undersökning av muslimska kvinnors upplevelser av utsatthet för islamofobi* läste jag mycket tidigare forskning om islamofobi. En av de undersökningar jag läste, *Intolerans- antisemitistiska, homofobiska, islamofobiska och invandringsfientliga tendenser bland unga* av Brottsförebyggande rådet undersökte just hur stor islamofobin är bland unga. Resultatet av deras undersökning visar att islamofobin är som störst bland ungdomar i åldrarna 16-18 år.⁴

Samtidigt har jag under min tid som lärarstudent fått en förstahandsinblick i hur elever på både högstadiet och gymnasiet uttalar sig om muslimer och islam. Den stereotypa bild som finns bland ungdomarna idag gör att många har förutfattade meningar om muslimer och gärna drar alla muslimer över en kam utan hänsyn till skillnaden mellan kultur och religion. Detta fick mig att fundera över vart denna bild kommer ifrån. Många hävdar att media idag vinklar sina reportage om muslimer för att få alla muslimer att framstå som terrorister, samtidigt som vi matas med filmer om krig i Irak och andra delar av den muslimska världen. Kan det vara så att alla bilder av islam och muslimer som ungdomarna idag får är vinklade? Min tanke är att jag

---

¹ Lindgren, Simon, *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*, 2., [rev.] uppl., Liber, Stockholm, 2009. S. 9

² Lindgren, Simon, *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*, 2., [rev.] uppl., Liber, Stockholm, 2009. S. 10

³ Löfstedt, Malin (red.), *Religionsdidaktik: mångfald, livsfrågor och etik i skolan*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2011. S. 61

⁴ Ring, Jonas & Morgentau, Scarlett, *Intolerans: antisemitiska, homofobiska, islamofobiska och invandrarfientliga tendenser bland unga*, Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Stockholm, 2004. S. 37

genom att undersöka hur muslimer framställs på film se om framställningen bär samma budskap som de tankar ungdomar har kring muslimer och islam idag.

1.1. Syfte och frågeställning:

Uppsatsens syfte är att undersöka hur Islam och muslimer framställs i filmerna *Not without my daughter*, *Desert flower*, *The Hurt Locker* och *American Sniper*. Frågeställningarna blir därför:

- Hur framställs muslimer i filmerna?
- Hur framställs den islamska miljön där filmerna utspelar sig?

1.2. Disposition av uppsats

För att man som läsare ska kunna följa med i uppsatsen på ett så tillfredsställande sätt som möjligt har jag börjat med den teoretiska delen: Syfte och frågeställning, avgränsningar teoretisk utgångspunkt, metod och material, kvalitativ innehållsanalys, analyschema och material. Vidare kommer bakgrund som handlar om länderna där filmerna utspelar sig samt tidigare forskning på området. Sedan presenteras filmerna samt det som utifrån analyschemat framställs i filmerna. I Sista delen av uppsatsen presenteras en analys, sammanfattning samt mina förslag till vidare forskning.

1.3. Avgränsningar

Detta är en kvalitativ undersökning och den kan därmed inte ge en generell bild av alla filmer som behandlar islam och den muslimska livssituationen. För att begränsa min undersökning har jag valt att göra följande avgränsningar. Jag valt filmer som har fått minst 5/10 på Imdb⁵ då det är en indikation på att filmen är populär och därmed har nått ut till en stor publik. Företrädesvis är filmerna jag har valt dramaklassificerade men någon av dem går även under kategorin action. Filmerna jag har valt att granska har amerikanskt ursprung.

.

---

⁵ Imdb.com är en internetsida där filmer betygsätts av personer som sett filmerna. De betygsätt på en skala 1-10.

2. Teoretisk utgångspunkt

Edward W. Said har i sin bok *Orientalism* granskat hur olika skildringar av orientalism kommit att kallas för kunskap i det västerländska samhället.

Orientalism är enligt Said: ”Ett sätt att förhålla sig till Orienten som har sin grund i områdets speciella ställning i det europeiska och Västerlandets historia”.⁶ De europeiska kolonierna i orienten har länge funnits där och genom dessa har orienten kommit att bli raka motsatsen till vad Europa är.⁷

Said anser att det framförallt är Europa som uppfunnit orienten och har till en början målat upp en bild av en romantik, exotiska platser och ett fantastiskt landskap.⁸

*Min tes är att orientalismen har sitt ursprung i en särskild sorts närhet mellan Storbritannien och Frankrike å ena sidan och å andra sidan Orienten som fram till början av artonhundratalet i själva verket var detsamma som Bibelns länder och Indien.*⁹

Said menar att orienten skapades inte endast för vår fantasi utan för att den gick att skapa. Orientalismen tvingades in i en roll som inte tidigare fanns, vilket gjorde den intressant och lätt att ta till sig för västvärlden. Genom skapandet av en plats, västvärlden inte tidigare skådat, öppnades en ny värld att leva sig in i.¹⁰ Förhållandet som finns mellan väst och orienten är i sig också viktigt, framförallt för väst. Detta maktförhållande mellan de två världarna handlar om att den vita, rika mannen från väst har en dominerande roll, han styr över orienten.¹¹ Den makten västvärlden anser sig ha över orienten har kommit att bli en viktig del av den europeiska identiteten, att vi är överlägsna dem.¹²

När det kommer till USA och orientalism menar Said att den arabiska muslimen har kommit att få en framträdande roll i den amerikanska populärkulturen, framförallt efter andra världskriget och kriget mellan Israel och arabländerna.¹³ Framställningen av en arabisk man år 1973 i amerikansk film var en hotfull man, ofta en schejk av karikatyrisk karaktär. Med sin kraftigt böjda näsa, stora mustasch och sitt onda minspel bidrog han till att människor gick från att tycka illa om judar till att tycka illa om araberna istället.

---

⁶ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 3

⁷ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S.3

⁸ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 3

⁹ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S.6

¹⁰ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 7

¹¹ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 7-8

¹² Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 9

¹³ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 284

Den arabiske ledaren [för marodören, pirater eller "infödda" upprorsmän] ses ofta morra åt den infångade västerländske hjälten och den blonda flickan (som båda är genomsunda): "Mina män ska döda er, men- först vill de roa sig en smula." Han flinar menande medan han talar.¹⁴

Bilden anser Said är negativ och framställer araber och muslimer som ett hot mot västvärlden.¹⁵ Den traditionella rollen en arabisk man har i amerikansk film är som sadistisk, svekfull och sexgalen, jobbar antingen som slavhandlare, kameldrivare eller som skurkaktig valutaomvandlare. Said poängterar att när denna hotfulla man målas upp framställs det som att araberna/muslimerna är ute efter att erövra världen från de snälla människorna i väst.¹⁶

Därför menar Said att man med all rätt kan påstå att varje europé som under åren yttrat sig om orienten har yttrat sig rasistisk, imperialistisk och egocentrisk som följd av att inga andra sätt att tänka om orientalismen har tagits fram trots utvecklandet av samhällen och utbildning.¹⁷ När forskare använt sig av ordet orientalism eller orientalistisk har läsaren automatiskt identifierat personen som mentalt efterbliven och annorlunda. När ny forskning sedan kom ut använde sig forskarna av tidigare forskares sätt att uttrycka sig, för att det skulle kännas igen av den allmänna massan.¹⁸

Saids teori använder jag i min uppsats som ett övergripande perspektiv vilket jag relaterar mitt resultat till.

---

¹⁴ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S 286

¹⁵ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S. 285

¹⁶ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S 286

¹⁷ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S 204

¹⁸ Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993. S 205-206

2.1. Metod och material

Nedan presenteras den metod samt det analyschema jag valt att använda mig av för denna studie.

2.2.1. Kvalitativ innehållsanalys

Att använda sig av kvalitativ innehållsanalys är vanligast förekommande när det gäller intervjustudier och textstudier. Det handlar om att hitta framträdande drag hos olika fenomen, framförallt genom text.¹⁹ Även film ingår i textbegreppet, vi ser yttringar som är betydelsebärande och på så sätt kan läsas.²⁰

2.2.2. Analysschema

Att göra en filmanalys är något av det vanligaste vetenskapliga inom filmstudiet. Dock finns ingen enhetlig modell som går att applicera på alla filmer utan modellen skapas utifrån syftet med analysen.²¹ En lista med analysens riktning samt grundfrågor bör dock konstrueras innan filmanalysen påbörjas för att man ska ha klart för sig vad man vill uppnå med sin analys.²²

Analysschemat är skapat utifrån de aspekter jag har valt att undersöka extra noga. Tillsammans med teori och tidigare forskning används detta i studien för att undersöka hur muslimer framställs i amerikanska filmer.

---

¹⁹Strand, Thomas, Gustafsson, Gabriella & Junus, Petra, *Religionsvetenskap: en inledning*, Studentlitteratur, Lund, 2001. S. 130

²⁰Lindgren, Simon, *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*, 2., [rev.] uppl., Liber, Stockholm, 2009. S.14

²¹Andersson, Lars Gustaf & Hedling, Erik, *Filmanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999. S.7

²²Andersson, Lars Gustaf & Hedling, Erik, *Filmanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999. S.7

Tema	Nyckelfrågor
Utseende	Hur gestaltas muslimer? Bär de speciella klädesplagg? Kroppsbehåring så som skägg eller dylik? Kroppshållning?
Personlighet	Hur framställs muslimer? Är dom trevliga/dryga, glada/sorgsna etc..?
Miljö	Hur framställs miljön där muslimerna vistas/bor? Smutsigt/rent? Fattigt/rikt/medelklass? Hur ser husen ut? Finns det ordentliga vägar? Hur tar dom sig fram?
Filmning	Spelas någon speciell musik när muslimer är i blickfånget? Filmas muslimer från någon vinkel? Blir bilden mörkare eller ljusare när muslimer är i blickfånget?

För att skapa mitt analyschema har jag valt att utgått ifrån några av de sju punkter som Andersson & Hedling har listat upp i sin bok *Filmanalys: en introduktion*. De menar att en av de huvudsakliga uppgifterna är att ta hänsyn till sitt syfte med analysen. Vilken kunskap vill man uppnå med sin studie.²³ Det jag vill uppnå med min analys och den kunskap jag förväntas tillägna mig är mitt syfte med studien. Jag vill få inblick i hur muslimer framställs på film och för att se denna framställning måste jag granska muslimerna ingående i de utvalda filmerna.

Detta leder oss vidare till nästa punkt, närmare bestämt det objekt man vill analysera. Här menar Andersson & Hedling att det är viktigt att bekanta sig med sitt objekt, dvs att se och granska filmen man ska analysera flera gånger samt att föra anteckningar vid varje tillfälle för att inte mista detaljer.²⁴ Avslutningsvis handlar det om att systematisera de iakttagelser som är gjorda, det vill säga plockar ut det som man anser är viktigt i syftet för sin analys.²⁵ Efter att ha kritiskt granskat mina utvalda filmer en första gång valde jag att noggrannare observera hur muslimerna

²³ Andersson, Lars Gustaf & Hedling, Erik, *Filmanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999. S.7

²⁴ Andersson, Lars Gustaf & Hedling, Erik, *Filmanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999. S.8

²⁵ Andersson, Lars Gustaf & Hedling, Erik, *Filmanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999. S.8

speglas i följande teman. Utseende, personlighet samt valet av inspelningsmiljö. Dessa teman har sedan mynnat ut i nyckelfrågor min analys är avsedd att besvara.

Efter den första granskningen av valda filmer har jag åter analyserat dem två gånger. Första gången i sin helhet ännu en gång och andra gången i delar. Jag valde att stycka upp filmerna i 10 minuters episoder och analysera dem bitvis för att vara säker på att inga detaljer försvann ur min analys för filmens spänning, vilket är lätt hänt då filmen ses som spelfilm i sin helhet. Korta episoder skalar ner filmen i tydligare delar vilket gör det enklare att se filmklippningar, om miljön förändras osv

2.2.3. Material

Undersökningen består av fyra filmer. Alla fyra filmer tillhör dramagenren och har minst 5 stjärnor på Imdb. Sammanfattningen av filmerna ges längre ner i texten, detta för att man som läsare ska tillägna sig filmerna i korthet under sammanfattningen och sedan gå vidare till analysen som gjorts av respektive film. Upplägget har jag valt för att underlätta förståelsen av analysen.

De fyra filmerna valdes till stor del ut för att muslimer ges relativt mycket plats vilket gör det något lättare att analysera framställningen av muslimer samt att det blir enklare för tittaren att skapa sig en bild av muslimer.

3. Bakgrund

Nedan följer en kort bakgrund om de länderna som filmerna berör eller utspelar sig i.

3.1. Somalia

Somalia är ett sunnimuslimskt land där ca 85 % av befolkningen är etniska somalier. Tidigare styrdes landet av olika sultaner och shejkar tills det att briter, fransmän och italienare kolonialiserade stora delar av landet i slutet av 1800-talet. Någon enhetlig statsbildning fanns inte i Somalia förrän på 1960-talet då kolonierna Brittiska- och Franska Somalialand blev självständiga och tillsammans bildade Republiken Somalia.²⁶

Somalia är ett land präglad av konflikter och landet är uppdelat i sex huvudklaner: Darod, Dir, Digili, Ishak, Hawiya och Rahanwin. Dessa huvudklaner har i sin tur underklaner och underklanerna har hundratals små klaner under sig, vilket bidrar till en maktkamp. Efter självständigheten på 1960-talet tog kommendant Siad Barre makten med hjälp av Sovjetunionen i en militärkupp. Barre störtades 1991 och detta ledde till ett inbördeskrig mellan klanerna. Sedan Barre störtades har Somalia präglats av laglöshet och våld. Inga allmänna val har genomförts och landet hade fram till år 2012 ingen fungerande regering, polis eller nationellt rättsväsende. Befolkningen i landet är beroende av klanerna och har helt förlitat sig på att det islamska rättsväsendet ska skydda dem.²⁷

I Somalia är det än idag vanligt med könsstympning av flickor. WHO gjorde år 2008 en undersökning om kvinnlig könsstympning i Afrika. De fick inga exakta siffror när det gällde Somalia men baserat på kringliggande länders siffror uppskattade WHO att ca 85 % av Somalias kvinnliga befolkning är könsstympade. När det gällde etniska somaliska kvinnor tror WHO att 95 % av dem är könsstympade. Det är förbjudet med könsstympning i Somalia sen 2012, WHO uttrycker dock en oro för att denna lag inte efterföljs då landet inte har något fungerande rättsväsende.²⁸

---

²⁶<https://www.so-rummet.se/kategorier/samhallskunskap/varldens-lander-samhallskunskap/afrika-samhallskunskap/fakta-om-somalia#>

²⁷ <https://www.globalis.se/Laender/Somalia>

²⁸ Unicef. *Female genital mutilation/cutting: A global concern*. 2015. Tillgänglig: https://www.unicef.org/media/files/FGMC_2016_brochure_final_UNICEF_SPREAD.pdf

3.2 Iran

Iran (tidigare Persien) har en lång historia och var under forntiden en stor makt. År 1953 allierade sig britterna och amerikanerna genom en kupp där den iranska stadsministern avsattes och en kung tillsattes för att komma åt oljeindustrin som blivit förstatligad. Kungen som tillsattes var allierad med väst och missnöjet över kungen ledde till den iranska revolutionen år 1979. Kungen tvingades lämna landet och det monarkiska statskicket fördömdes och ersattes med en islamsk republik. Samma år togs flera personer i den amerikanska ambassaden som gisslan av några studenter, vilket medfört att förhållandet mellan USA och Iran varit spänt. Ett år senare startade Irakkrig mot Iran, vilket varade i åtta år.²⁹

Iran styrs idag både av en president men även av en shiamuslimsk andlig ledare. Den andlige ledaren står över alla och grundlagen från år 1979 slår fast att sharialagen är den lag som står över alla andra lagar i samhället.³⁰

3.3. Irak

Irak var fram till år 1932, när de blev självständiga, under flera år ockuperade av både mongolerna och osmanska riket. År 1958 upprättades den irakiska republiken efter störtande av monarken och en det blev en turbulent tid i landet fram till år 1968 då det sekulära Baathpartiet tog makten. 11 år senare tog Saddam Hussein makten över partiet och blev där med landets diktator fram till han störtades år 2003 av USA som satte in ett nytt styre.³¹

Spänningar mellan olika grupperingar blossade upp efter att Saddam störtades. År 2010 fick Irak en ny regering vars svåraste uppgift var att lösa de interna konflikterna i landet och minska våldet. År 2014 störtade IS in i Mosul och andra mindre städer, med målet att ta över Bagdad.³²

IS växte fram som en reaktion till att USA störtade regimen år 2003 och då Irak sedan dess har brottats med en svag militär och en intern oro var landet ett lätt byte för islamiska staten.³³ Med hjälp av amerikanska styrkor har dock Irak till stor del drivit ut islamiska staten ur landet.³⁴

---

²⁹ <https://www.globalis.se/Laender/Iran>

³⁰ <https://www.globalis.se/Laender/Iran>

³¹ <https://www.globalis.se/Laender/Irak>

³² <https://www.globalis.se/Laender/Irak>

³³ <https://www.globalis.se/Konflikter/Asien/Den-islamiska-staten-IS>

³⁴ <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/iraks-premiarminister-kriget-mot-is-ar-over>

4. Tidigare forskning

Masteruppsatsen *Orientalism in American Cinema: Providing an historical and geographical context for post-colonial theory* är skriven av Samuel Scurry. Scurry tar sin utgångspunkt i Saids bok *Orientalism*, en bok han är kritisk till då Scurry menar att Saids argument saknar historisk och geografisk kontext. Utgångspunkten är med andra ord att testa Saids tes i boken genom att sätta in den i en historisk kontext. Scurry gör detta genom att undersöka orientalism i amerikanska filmer som utspelar sig på tre ställen i Mellanöstern: Bagdad, Jerusalem och Egypten. Filmerna Scurry undersöker är från åren 1910-2010.³⁵

Scurry börjar med att undersöka Bagdad i amerikanska filmer och de filmer han undersöker är: *The thousand and one night*, *Aladdin (1992)*, *Live from Baghdad (2002)* och *Body of lies (2008)*.³⁶

Tusen och en natt menar Scurry har varit den film, där producenter till tidiga filmer om Bagdad, har tagit inspiration och lånat karaktärer ifrån. Den egentliga arabiska originaltiteln bör översättas ”Tusen nätter och en natt” men Scurry menar att titeln översatts för att passa västvärlden.³⁷ Det Scurry kommer fram till när han undersöker hur Bagdad framställs i filmerna är att producenterna faktiskt gör ett seriöst försök i att framställa Bagdad som det faktiskt är. Scurry vill påvisa att man i filmerna poängterar hur viktig USA´s delaktighet varit i Irak. Scurry menar dock inte att man i USA och Hollywood har kommit ifrån orientalismen, men han menar att Saids tes inte håller när det gäller framställningen av Bagdad.³⁸ En annan intressant aspekt Scurry talar om är framställningen av goda och onda. Han tar filmen *Aladdin* som exempel och påtalar där att Aladdin som är god framställs med ljus hy och ljusa kläder. Jaffar där emot som är ond framställs med mörk hy och med mörka kläder något Scurry menar är något man gör för att förtydliga för tittarna vem som är god och vem som är ond.³⁹

---

³⁵ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.1-2

³⁶ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.15-16

³⁷ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.16

³⁸ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.35

³⁹ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.28

När det gäller Jerusalem på film anser Scurry att det är mer angeläget att ge en autentisk bild av Jerusalem då västvärlden genom kristendomen redan har en bild av just Jerusalem.⁴⁰ Filmerna Scurry undersökt för att få en bild av Jerusalem är: *From the manger to the cross (1912)*, *Ben Hur (1959)*, *Intolerance (1916)*, *The last temptation of Christ (1988)*, *Monty Pyhtons life of Brian (1979)*, *Godspell (1973)*, *Jesus Christ superstar (1973)*.⁴¹ Något Scurry vid första anblick ansåg var intressant med dessa filmer var att trots att ungefär samma karaktärer är med i alla filmer ändrar sig utseende på karaktärerna. Hudfärg, etnicitet och framställningen av kvinnor och sexualitet förändras. Scurry lyfter fram att det framförallt är skillnaden mellan kvinnor från öst och väst som är största skillnaden.⁴² Anmärkningsvärt är dock att han inte ger någon vidare förklaring till varför han anser detta.

Scurry gör vidare en jämförelse mellan hur Bagdad i amerikanska filmer har gått från att vara en orientalisk fantasi till ett land som föder upp terrorister. Han menar att det går att göra denna övergång med Bagdad då amerikaner i allmänhet inte har någon koppling dit men det går inte att göra när det gäller Jerusalem. Vidare menar Scurry att när det gäller film om eller med Jerusalem så finns en religiös koppling, vilket gör att bilden som visas av Jerusalem inte får vara överdriven då det skulle påverka tittarna.⁴³

Förhållandet mellan Egypten och USA har under årens lopp varierat kraftigt. Länderna har gått från att vara motståndare under 1950-talet till att vara allierade under kalla kriget. Detta fenomen hävdar Scurry, gör det extra intressant att undersöka Egypten i amerikanska filmer.⁴⁴ Filmerna Scurry undersökt är: *The ten commandments (1956)*, *Cleopatra (1963)* och *The Mummy (1999)*.

Scurry lyfter fram att det finns en delad bild av Egypten i amerikanska filmer. Dels är det den stereotypa bilden av rikedom och förfall samtidigt som man visar upp den intelligenta och vackra Cleopatra samt en stor vördnad för bibliotek och fyren i Alexandria. Scurry menar att

---

⁴⁰ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.37

⁴¹ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.37

⁴² Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.37-38

⁴³ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.60

⁴⁴ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.62

filmer skildrar Egypten utan någon historisk kontext, vilket kännetecknar den orientalistiska representationen, enligt Said.⁴⁵

Det Scurry slutligen kommer fram till är att orientalism på film till stor del utvecklas i takt med att den historiska kontexten förändras, vilket gör att när något kraftfullt så som 11 september attacken sker förändras filmerna och synen på orienten. Därmed bevisar han att Saids tes inte är hållbar. Han menar att synen på orienten har utvecklats och att denna synen är beroende av vad som sker i världen.⁴⁶

Margret R. Miles har i sin bok *Seeing and believing-Religion and values in the movies* undersökt hur religion framställs i Hollywoodfilmer. Miles har i sin undersökning granskat framställningen av både judendom, islam och kristen fundamentalism men även ras, kön, sexualitet och klass. Jag kommer dock endast att redogöra för en del av boken, *Religion i Popular Film*, då det är den delen som är av störst intresse för min undersökning.

Miles har undersökt filmer som producerats under åren 1983–1993 och temat för hennes undersökning är hur religion framställs i film.

The purpose of this book is (1) to examine popular films that treat three of the most numerically prevalent religions in North America- Christianity, Islam, and Judaism- roughly in the decade 1983 to 1993, and (2) to propose a method of identifying and analyzing the values imaged in films, especially those related to race, gender, and class. Since popular entertainment films are value-laden, it is important to examine the values that are being circulated in this popular medium. Two primary questions focus my exploration: (1) How is social phenomenon of religion treated in Hollywood film? What forms of religion are “box office” and (2) What values are circulated?⁴⁷

Miles undersöker hur islam och judendom representeras på film. Miles talar om fördelningen mellan kristna, judar och muslimer i USA. Detta för att tydliggöra varför religioner framställs på det sätt de gör. Hon försöker på detta sätt skapa ett tydligare visuellt stöd för att tolka och förstå framställningen i de utvalda filmerna.⁴⁸Siffrorna som Miles visar är enligt henne endast en uppskattning men ger ändå en fingervisning om uppdelningen. Enligt Miles siffror så är judendomen den näst största religionen i USA efter kristendomen medans Islam är den tredje

---

⁴⁵ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.82-83

⁴⁶ ⁴⁶ Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010. S.84

⁴⁷ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 4

⁴⁸ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 69

största.⁴⁹ Miles menar att eftersom USA i grunden är ett kristet land är det lätt att påvisa kristendomen som det goda. Vidare menar Miles att hon alltid varit kritisk till Hollywoodfilm som ska försöka visa dom andra. Enligt henne kan man aldrig i en Hollywoodfilm ge en sanningsenlig bild av just dom andra.⁵⁰ I kapitlet jag använder mig av har Miles analyserat tre filmer *Not without my daughter*, *Chariots of Fire* och *The Chosen*.

Filmen *Not without my daughter* (1991) menar Miles visar upp den stereotypa bilden som finns av muslimer från Iran. Miles menar att bilden som visas i filmen är vinklad ur ett västerländskt perspektiv och blir därmed överdriven, hon anser att filmen snarare skulle klassas som en fantasifilm och inte en verklig händelse.

*Daughter's representation of Islamic culture and family life as alien and threatening implicitly indicts that religion itself. Islam is represented as largely to blame for the "primitiveness" of Muslims.*⁵¹

Miles anser att på grund av den vinkling som filmer har som gör att tittarna anser att det är muslimerna och religionen som bär skulden i det som sker. Filmskaparens val av vinkling får tittaren att bortse från den iranska kulturen och familjen i sig. Detta menar hon bidrar till att västvärlden drar alla muslimer över en kam istället för att se till individen eller kulturen som en bidragande orsak till agerandet. Miles menar att denna vinkling bidrar till den snedvridna bild som västvärlden idag har av muslimer.⁵²

Filmen har även fått mycket kritik på grund av den stereotypa bilden som visades, men samtidigt hamnade den på 7:e plats på biotopplistan i USA. Miles tror att den höga rankingen dels beror på Iran-Irak kriget som pågick, att Saddam Hussein invaderade Kuwait samt att Gulfkriget startade. Miles menar att filmen blev en succés p.g.a. människors nyfikenhet på islam.⁵³ Konsekvensen av detta har enligt Miles gjort att amerikanerna har bildat sig en uppfattning om muslimer som inte överensstämmer med den verklighet muslimer lever i.⁵⁴

---

⁴⁹ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 69

⁵⁰ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 70

⁵¹ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 75

⁵² Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 75

⁵³ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 72

⁵⁴ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 774-75

Filmen visar en väldigt ensidig bild av islam, enligt Miles. Vidare ger filmen indikationer på att endast muslimer som levt i västvärlden eller har influerats av västvärlden skulle vara goda/snälla vilket Miles menar inte är en korrekt bild av muslimer.⁵⁵

Chariots of Fire (1981) är den andra filmen i kapitlet som Miles har analyserat. Även denna film sägs vara baserad på en verklig händelse. Filmen handlar om två löpare som vunnit varsitt lopp under OS, 1924.⁵⁶ En löpare är av kristet ursprung den andra är av judisk härkomst. Kristendomen visas upp som något som berör ett helt samhälle och inte som något individuellt. Detta ställs i kontrast till judendomen som visas upp som något individuellt och att religionen skulle vara nyckeln till framgång.⁵⁷ Det Miles lyfter fram är att kristendomen framställs som perfekt och något som filmpubliken i USA kan sympatisera med.⁵⁸ Vidare menar Miles att andra delar av judendomen så som kärleken till familjen, vilket filmpubliken i USA även där kan sympatisera med, stängs ute från filmen vilket inte ger en helhetsbild av judendomen.⁵⁹ Även här menar Miles att två tydligt stereotypa bilder ges av både kristendomen och judendomen. Den kristna framställs som vänlig, humoristisk, utåtriktad och uppvisar en humoristisk och lättsam person, medan juden har humörsvängningar, är intensiv och avsaknaden av humor. Den kristne springer för att ge Gud njutning medan juden springer för att visa det kristna samhället att han är oövervinnlig. Han springer för egen äras skull och speglas därmed som egocentrisk.⁶⁰ Detta gör, menar Miles, att filmpubliken hejar på den kristna löparen samtidigt som man spär på den kristna ideologin.⁶¹

Den tredje filmen som Miles analyserar är *The Chosen (1982)* som handlar om de två sista åren i andra världskriget och var helt unik det året den producerades då den var helt bunden till den judiska världen.⁶² Producenten till filmen ville vara noggrann med att göra filmen så realistisk som möjligt och använde sig därför av judiska personer som hjälpte till med bl.a. kläder och

---

⁵⁵ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 75

⁵⁶ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 77

⁵⁷ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 79

^{58 58} Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 80

^{59 59} Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 81

⁶⁰ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 81

⁶¹ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 82

⁶² Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 85

platser att filma på för att få det så autentiskt som möjligt.⁶³ Filmen visar enligt Miles intelligenta, passionerade och åtagande judar med olika mål i livet. Dock anser Miles att endast två sidor av judendomen visas i filmen nämligen den sekulära och humanistiska sidan samt den fundamentalistiska sidan. Detta är två delar av judendomen som står ganska långt ifrån varandra i synen på religionen. Detta menar Miles är väldigt ovanligt när det kommer till film.⁶⁴ Vidare anser Miles att även denna film visar upp en stereotyp bild av judar som ett studerande folk. Något som är en förutfattad mening i allmänhet kring judar, ett beläst och rikt folk.⁶⁵

I sin analys av filmerna *Not without my daughter*, *Chariots of Fire* och *The Chosen* kommer Miles fram till att vid framställningen av muslimer och islam i film så speglas en väldigt stereotypisk bild. Muslimska män är stränga, fanatiska och manipulerande medans kvinnorna är undergivna och lydiga. Även judarna framställs till viss del stereotypiskt då de i huvudsak får karaktärsdrag som flitiga studenter men samtidigt lite snällare och kristna framställs som hjältar i alla lägen. Troligtvis framställs judar något humanare då antisemitismen inte längre är lika utbredd i USA som den var tidigare.

---

⁶³ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 85

⁶⁴ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 86

⁶⁵ Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996. S. 87

5. Filmerna

Filmerna presenteras i den ordning jag har sett dem samt analyserat dem.

5.1. The Hurt Locker 2008

Filmens huvudsakliga handling är att visa oss livet för en bombgrupp som arbetar åt den amerikanska armén under Irakkriget. Bombgruppens huvudsakliga uppgift är att desarmera bomber som planterats ut av muslimska fiender med avsikt att döda både amerikaner och civila. I filmen får man följa Sergeant William James som lever för kriget och med glädje återvänder flera gånger för att de är bland bomberna han känner sig hemma. Både lyckade och misslyckade uppdrag visas för att få en så realistisk inblick i kriget som möjligt.

De muslimska kvinnor som gestaltas i filmen ses oftast i bakgrunden. De står på balkongerna eller ser ut genom fönster eller dörrar. Men gemensamt för alla kvinnor är att de antingen bär chador⁶⁶ eller niqab.⁶⁷ Generellt är kläderna mörka, antingen svarta, mörkblå eller grå. Kvinnorna som filmas tittar oftast ner i marken och går eller sitter lite ihopkrupet, till skillnad från männen som oftast sträcker på sig.

De muslimska männen gestaltas olika beroende på om de är civila eller om de är terrorister. De civila männen känns igen genom att de bär kostym och skjorta i en mörk färg, samt att de har skägg eller mustasch. Männen som är terrorister/fiender har även dem skjortor men lite lägre eller att de inte är instoppade i byxorna. Byxorna är oftast mörka medan skjortorna är vita och smutsiga. Gemensamt för terroristerna/fienderna är att de alla använder sig av palestinasjal som antingen är svart/vit eller röd/vit. Sjalen har de antingen för att täcka ansiktet eller som en huvudbonad.

Anmärkningsvärt är att det är relativt tunna karaktärer. De karaktärer som är mer utvecklade är endast terrorister och fiender då dessa även framställs som onda, hänsynslösa och utan att visa minsta antydning till ånger eller skam. Terroristerna använder sig av civila för att döda soldaterna i den amerikanska armén genom att använda civila som självmordsbombare

Kvinnorna som mest syns i bakgrunden får man ingen egentlig uppfattning om mer än att de är nyfikna och tittar ut från fönster eller över balkongen när den amerikanska armén rör sig fram mellan husen.

---

⁶⁶ En slöja som täcker håret och axlarna.

⁶⁷ En slöja som täcker allt utom ögonen.

Miljön där filmen utspelar sig ska efterlikna Bagdad. Det finns inga direkta vägar utan marken är täckt av sand. Husen som visas är söndriga, smutsiga och saknar fönster. Det står sönderbrända bilar lite varstans och bilden som målas upp är ett krigshärjat område.

När terroristerna filmas spelas en mystisk melodi för att intensifiera dessa scener samt att de generellt sett filmas från ett fågelperspektiv till skillnad från amerikanska armén som filmas från ett grodperspektiv. Terroristerna filmas både i dagsljus och i nattens mörker, men när de filmas i mörker är musiken lite mer intensiv än vad den är i dagsljus, samt att terroristerna/fienderna då inte heller filmas i närbild utan mer en svepande filmning.

Det är en ganska stereotypisk bild av människorna som visas rent visuellt, kvinnor i chador eller niqab samt onda män i mörka kläder. Miljön som framställs späder på den bild av fattigdom som redan finns i västvärlden. Att man använder musik för att intensifiera olika scener är inget som är utmärkande för just filmer med muslimer, det finns i nästan alla filmer. Det producenten valt att göra är att använda sig av musiken endast i scener som visar muslimer. Som tittare gör musiken att man tror att något hemskt kommer hända samt att det kommer vara muslimerna som är anledningen till att det händer. Vidare använder producenten sig av vinklar, där man filmar ur fågelperspektiv eller grodperspektiv. För att få amerikanska armén att verka starkare och några man ser upp till så filmar man dem nerifrån medan man filmar uppifrån när muslimerna är i bild vilket ger känslan av att man tittar ner på dem som att de vore mindre värda än amerikanerna.

5.2. American Sniper 2014

Filmen är baserad på en verklig händelse.

Filmen handlar om Chris Kyle, som tjänstgjorde fyra gånger under Irakkriget som prickskytt i den amerikanska armén. Chris blev känd för att han ensam dödat flest fiender av alla i den amerikanska arméhistorien. Man får genom filmen följa Chris under hans tjänstgöringsperioder, samtidigt som man får följa hans liv hemma i USA mellan tjänstgöringsperioderna samt se den förändring som sker med Chris ju mer tid han spenderar i Irak. Vi får även följa hur Mustafa, terroristernas prickskytte dödar de amerikanska soldaterna och Chris maniska jakt på denna man.

Precis som i tidigare film är kvinnorna klädda i chador eller niqab, skillnaden här är dock att kvinnorna inte alltid har mörka kläder utan har i vissa fall lite färggladare kläder. När de filmas tittar de ofta ner i marken och går lite ihopkrupet precis som i tidigare film. De muslimska civila männen har långa skjortor och byxor, generellt i lite ljusare färger så som beige eller ljusgrå.

Terroristerna däremot är mörkt klädda och terroristernas krypskytt som den amerikanska armén jagar är helt svartklädd, med en svart sjal runt huvudet. Han har även svart trimmat skägg. Anmärkningsvärt är att terroristerna har skägg men att deras är mer vildvuxet än skägget på terroristernas prickskytt.

Terroristerna framställs som onda och det är egentligen den enda egenskap som visas. Terroristernas krypskytt framställs också som ond, men samtidigt även som taktisk och smart. Han ligger ofta ett steg före den amerikanska armén och hans intelligens visar sig i att han ensam kan övermanna och besegra flera av dem. Precis som i tidigare film är det mycket sand, det finns inga direkta vägar att ta sig fram på utan man får åka där det går. Även i denna film visas söndriga byggnader där flertalet saknar fönster samt att det även här står sönderbrända bilar.

I denna film används musik frekvent för att göra olika scener mer spännande, framförallt när terroristerna filmas. Det är även här en mystisk musik som spelas som blir högre när något är på väg att hända eller man som tittare tror att något ska hända. Dock används inte vinklar i filmningen som i tidigare film utan alla filmas framifrån.

Även i denna film spår man på den stereotypiska bilden av hur kvinnor går klädda. Samtidigt som man framställer terroristernas krypskytt som smart och taktisk endast för att han spenderat tid i Europa och då har inspirerats av västvärldens sätt att tänka. Även här använder man sig av en miljö som påvisar fattigdom samt att man använder musiken för att även här intensifiera scener. I denna film har man dock valt att inte använda sig av vinklar för att få amerikanska armén att verka bättre eller större än muslimerna.

5.3. [Not without my daughter 1991](#)

Filmen är baserad på en verklig händelse.

Filmen handlar om familjen Mahmoody. Betty är en amerikansk kvinna som gift sig med en iransk man, Moody. På fadern Moodys initiativ åker familjen till Iran för att hälsa på hans släkt. Väl i Iran bestämmer sig Moody att familjen ska stanna kvar och där börjar Bettys kamp för att återvända till USA med dottern Mathob. Genom sin starka vilja att återvända till USA samt hjälp från olika personer i Iran lyckas tillslut Betty att föra sig själv och sin dotter till säkerhet efter några år i Iran.

Alla kvinnor i filmen bär chador, vilket de är tvungna enligt iransk lag. Många kvinnor använder chador för att täcka ansiktet med när de är bland män de inte är släkt med. Även här tittar

kvinnorna oftast ner i arken och är lite ihopkrupna, oavsett om de går ute eller om de sitter inne. Männerna har skjorta och finbyxor på sig. Oftast är skjortorna vita eller i en ljus färg.

Många olika personligheter speglas i filmen. Personligen tycker jag att Moody har den intressantaste personligheten att följa. Detta då han förändras under tiden i Irak.. I USA är han snäll, trevlig, kärleksfull och rolig samtidigt som han får höra vissa rasistiska kommentarer på jobbet men han verkar ta detta med viss ro. När familjen sedan åker till Iran är Moody den samma de första två veckorna. När det sedan framkommer att familjen inte ska åka tillbaka till USA så börjar Moody förändras. Han blir aggressiv, hotfull och kontrollerande. Stundtals återkommer hans kärleksfulla sida, men endast för att manipulera Betty i att tro att allt kommer att bli bra. Moodys syster framställs som en västvärldshatare. Varje gång Betty kommer in i rummet eller säger något blir systemen aggressiva och föraktfulla och i samma stund som Betty försvinner ur rummet är systemen glada och skrattar. Värt att notera är att även flera av de manliga släktingarna till Moody framställs på samma sätt som systemen. Många av männen talar om för Betty att hon måste respektera sin man, att hon är sin mans egendom och att han får göra vad han vill med henne. Kvinnorna som ingår i familjen framställs som tysta men lojala till sina män. De enda männen som framställs som snälla och hjälpsamma är de två männen som hjälper Betty att tillslut ta sig tillbaka till USA. Men det framgår tydligt att båda dessa män har spenderat många år i västvärlden och är där med influerade av den västerländska kulturen och synen på kvinnor.

Filmen visar inte mycket av miljön, men det man får se är marknaden inne i staden som är full av människor. Gatorna är av asfalt och husen är hela och inte sönderbombade som i tidigare filmer. När Betty åker genom öknen för att fly från sin man åker hon genom bergen. Öken består framförallt av sand, sten och några få träd. Husen är hela och fina men inuti väldigt kala. Inga bord eller stolar finns utan maten äts på golvet med händerna.

Inte heller i denna film har man använt sig av olika vinklar så som uppifrån eller nerifrån när man filmar eller musik för att förstärka eller förminska scener.

I denna film har man fokuserat mycket på att få fram muslimernas personlighet. Den stereotypiska bilden av en iransk man som dominant, manipulerande och aggressiv framgår tydligt. Även kvinnorna som förtryckta och nästan lite menlösa lyser igenom. Filmen förstärker den bild som många redan har av Iran och den iranska befolkningen samt landet som ett fängelse där kvinnor inte har rätt att föra fram sin egen talan. Värt att lyfta fram från denna film är att när männen spenderat tid i västvärlden visar de sina kvinnor respekt. Filmskaparna förstärker

därmed känslan av att västvärlden är överlägsen kunskapsmässigt och att med tid i ett västland lär sig muslimerna att respektera sina kvinnor.

5.4. Desert flower 2009

Filmen är baserad på en verklig händelse.

Filmen handlar om Waris som vid 13 års ålder blir bortgift mot sin vilja med en man som är 60 år äldre än henne. För att komma undan giftermålet bestämmer sig Waris för att fly till sin mormor som bor i Mogadishu. Väl framme hos sin mormor får Waris hjälp att ta sig till sin moster för att sedan flytta sig vidare till London, England. Väl i England börjar Waris nya liv som självständig kvinna. Hon får bo hos en tjej hon precis träffat och börjar arbeta som städerska på en restaurang. På restaurangen blir hon upptäckt av en modellfotograf och där börjar hennes resa mot en modellkarriär. När hon väl etablerat sig som modell tar hon upp kampen mot könsstympning av flickor i Somalia.

Två olika bilder av Waris visas upp rent utseendemässigt. Det är den smutsiga lilla flickan som bor ute i öknen. Där har hon ingen chador på sig men hennes mamma har. När hon kommit till sin mormor i Mogadishu talar denne om för henne att hon ska ha chador på sig. När hon börjar jobba som hushållerska åt sin moster med familj i England använder hon istället hijab.⁶⁸ Även första tiden själv i London använder hon hijab, men när hon försöker anpassa sig till det engelska samhället tar hon av sig sin hijab. I Mogadishu använder kvinnorna chador, i flera olika färger medans männen framförallt har vita skjortor och byxor på sig. Även här tittar kvinnorna oftast ner i marken och det gör Waris också den första tiden i London. Inte för än hon anammat den västerländska kulturen börjar hon sträcka mer på sig och titta framåt.

Waris framställs som en snäll, godtrogen men stark kvinna. Genom filmen växer hon som person och när hon anländer och lever i västvärlden får hon ”sundare värderingar” och lägger av sig slöjan samt tar upp kampen för kvinnors rättigheter och jobbar hårdare för ett förbud mot kvinnlig könsstympning i Somalia. I en av scenerna när Waris är hos läkaren tolkar en manlig somalisk sjuksköterska för att Waris ska förstå vad läkaren säger. Denna sköterska framställs som falsk och elak då han inte översätter det läkaren säger utan talar om för Waris att hon gör fel som söker läkare på grund av sin könsstympning och att de vita har inget med deras kultur att göra. Waris mormor framställs som en väldigt kulturbunden kvinna. Hon talar om för Waris att hon absolut inte ska ändra på sig oavsett vad folk tycker och att det är viktigt att hålla fast i sin kultur.

---

⁶⁸En slöja som endast täcker hår och hals.

Stora delar av filmen utspelar sig i London, men vissa bilder av Somalia dyker upp när Waris drömmer eller tänker tillbaka på sin uppväxt. Waris är uppvuxen i en hydda ute i öknen. I filmen får man även se när Waris vandrar genom öknen för att komma till sin mormor i Mogadishu. De är torrt, blåsigt och väldigt få träd där man kan söka skydd från solen. I Mogadishu är det mycket folk i rörelse. Till skillnad från tidigare filmer är husen i staden hela och insidan av husen är kala men rena. Vad gäller filmning så används varken vinklar eller musik för att förstärka eller förminska någon scen.

Även i denna film visas kvinnor som täcker sig med chador, här kan dock en viss nyansskillnad skönjas mot tidigare filmer. Waris väljer att gå ifrån sin tro och sin kultur för att anpassa sig till den engelska kulturen. Miljön i denna film skiljer sig till viss del från tidigare filmer. Det handlar fortfarande om ökenmiljö till stor del men här är det inga sönderbombade hus utan fönster utan det är hela hus om än med lite kal inredning om man ser det ur ett västerländskt perspektiv.

6. Analys

Framställningen av muslimska kvinnorna är att de framförallt använder chador eller niqab ofta i mörka färger. De framställs ofta som tysta, lite tillbakadragna eller rädda och syns framförallt i bakgrunden i filmerna *American Sniper* och *The Hurt Locker*. I filmen *Not without my daughter* har kvinnorna en större roll, men även där bär de chador eller niqab i mörka färger, både i och utanför hemmet. I filmen framställs kvinnorna dock inte som tysta utan snarare som dömande och elaka mot kvinnor från västvärlden. De muslimska kvinnorna framställs som lojala mot sina män och har ingen förståelse för Betty när hon inte lyder sin man. Har tittarna då ingen insikt i den iranska kulturen blir det naturligt att se kvinnornas sätt att bete sig som en del av den muslimska kulturen. Religionen får då stå till svars får något som egentligen beror på kultur. Ser man till framställningen av de muslimska männen har de i princip alltid skjorta på sig samt lite finare byxor. Färgen på deras kläder varierar beroende på om de framställs som goda eller onda. Scurry påtalade detta i sin masteruppsats där han tog filmen *Aladdin* som exempel. Han menar att man som tittare tydligt kan se vem som är god och vem som är ond endast genom att titta på hudfärg och kläder. Jaffar är den onde och är även mörk med mörka kläder medan Aladdin som är god är ljus med ljusa kläder. Det samma gäller filmerna *American Sniper* och *The Hurt Locker* där de onda porträtteras i mörka kläder medan de goda männen porträtteras i ljusare kläder.

I filmerna *Not without my daughter* och *Desert flower* framställs inte onda och goda på samma tydliga sätt som i tidigare nämnda filmer men fortfarande kan man se på kläderna vilken kategori männen tillhör. I filmerna *Not without my daughter* så ha de två män som hjälper Betty att fly från Iran ljusa kläder på sig. Samtidigt blir Moodys kläder mörkare ju längre tid de spenderar i Iran. Mannen som försöker våldta Waris i *Desert flower* har mörka kläder på sig, vilket medför att det är underförstått att han är ond. Terroristerna i filmerna *American Sniper* och *The Hurt Locker* har alla vildvuxet skägg som medans den terroristiska krypskytten i *American Sniper* har ett mer välvårdat skägg, detta ger en bild av att krypskytten genom sitt tidigare liv i Europa skulle vara mer mån om sitt utseende. Även männen som hjälper Betty i *Not without my daughter* är väldigt välvårdade, slutsatsen som kan dras är att i västvärlden är människor mer välvårdade och bryr sig mer om sitt utseende än i arabvärlden.

Männen framställs som högljudda, elaka, hänsynslösa och hatiska i filmerna *American Sniper* och *The Hurt Locker* medan de i filmerna *Not without my daughter* och *Desert flower* framställs snarare som manipulerande, förrädiska, kontrollerande och väldigt bundna till kultur och religion. Samtidigt framställs den muslimska krypskytten i *American Sniper* som smart och taktisk, något den amerikanska armén menar beror på att han spenderat flera år i Europa vilket gjort att han fått ett annat sätt att tänka och se på saker och därmed är smartare och mer taktisk än han hade varit om han aldrig varit i Europa.

Den somaliska sjuksköterskan i *Desert flower* så säger han till läkaren att han ska översätta vad läkaren säger men istället för att översätta korrekt så talar han om för Waris att hon gör fel som söker hjälp och att det vita folket inte har med deras kultur och tradition att göra. Han talar även om för Waris att hon är en förrädare som söker hjälp och att hon drar skam över sig själv och sin familj. Även Waris mormor talar om att Waris att hon inte ska ändra på sig när hon kommer till London även om folket där försöker ändra på henne. Det ger en bild av att somaliska muslimer är väldigt hårt bundna till sin kultur och till sin religion. Männen i *Not without my daughter* framställs som kvinnoförtryckare och kontrollerande. Alla männen i släkten hjälper Moody att hålla koll på Betty så att hon inte försöker rymma och alla ställer sig på Moodys sida när Betty ber om hjälp. Även kvinnorna står på männens sida och vågar eller vill inte hjälpa Betty. Said skriver om hur muslimer framställdes i text av västerlänningar när kolonistörer skickade brev hem till sina familjer. Många som skrev breven talade om människor som inte hade förmågan att tänka själva. De kunde inte klara något utan hjälp från kolonistörerna och det är tack vare att länderna blev kolonialiserade som en civilisation kunde byggas upp, vilket även visas i *American Sniper*.

De muslimska männen och kvinnorna har även olika kroppshållning, något som även det ger en bild av att män och kvinnor är olika värda. Kvinnor går oftast med huvudet ner, lite ihopkrupna medan männen sträcker på sig och spänner ut bröstet. Detta samtidigt som mannen ofta har ett fast grepp om kvinnans arm påvisar åter att kvinnan är underställd mannen. Detta syns tydligt i *Not without my daughter* men syns även i de andra tre filmerna när kvinnor och män filmas, om än inte lika tydligt. Även här förbi ser många tittare att det ofta handlar om kultur och inte religion. Att mannen är överordnad kvinnan är vanligt i många kulturer och var även i västvärlden tidigare och genom att påvisa kvinnor som går med huvudet ner och män som sträcker på sig visar det tydligt vem som är överlägsen. Samtidigt ger detta bilden av att islam är en kvinnoförtryckande religion där mannen har makten och har tillåtelse att göra vad han vill med kvinnan, något som inte passar sig i dagens samhälle där jämställdhet mellan könen är en viktig fråga. Återigen något som syns extra tydligt i *Not without my daughter* där Moody ger Betty utgångsförbud, förbud att lämna skolområdet till exempel. När Betty sen bryter mot Moodys regler slår han henne medan resten av familjen tittar på för att sedan skälla på Betty som inte lyder sin man. Detta bidrar till en stereotypisk bild av islam trots att det inte har med religionen att göra utan kulturen.

Den miljö som framställs i filmerna är generellt sett ökenmiljö. Mycket sand och stenar och generellt lite växtlighet. I filmerna *American Sniper* och *The Hurt Locker* framställs en krigsdrabbad miljö. Husen är sönderbombade och utbrända och bombade bilar står lite var stans tillsammans med stenhögar eller rester från sönderbombade hus. Scurry påtalar flera gånger i sin masteruppsats om hur platser som inte är så välbesökta av västlänningar eller som vi i väst inte har någon direkt koppling till ofta framställs som en fantasiplats. Många av oss i väst har aldrig besökt ett krigshärjat land, av naturliga sja. Detta medför då att platser som inte besöks av oss kan på film framställas nästan hur som helst. Scurry menar att på film framställer man platser för att fånga tittaren. För de som inte besökt ett krigshärjat land är det svårt att föreställa sig hur det faktiskt ser ut, men genom att framställa miljön mer dramatisk än verkligheten har producenterna större chans att fånga tittarna. Detta menar Scurry görs i många filmer och han menar att antingen så visar man upp en ren fantasibild eller så visar man upp en bild som ser värre ut än vad verkligheten är. Även i *American Sniper* och *The Hurt Locker* visas en miljö upp som troligtvis gestaltas mer horribla än de verkligen är, för att göra filmen mer dramatisk och på så sätt fånga fler tittare. Miljön i *Not without my daughter* är lite mer lik den västerländska, framförallt inne i staden Teheran där gatorna är asfalterade och husen inte är sönderbombade. Detta kan, om man ser till Scurrys teori, bero på att vi i väst har en koppling

till landet och framförallt staden. Teheran är inget semesterparadis för västvärlden så därmed är det högst osannolikt att porträtteringen har med att vi besökt staden att göra, utan det beror snarare på att Teheran aldrig blivit drabbad av kriget, därmed blir det fel att måla upp Teheran som en sönderbombad stad. De amerikanerna vet om Teheran är vad de ser på tv och då inga nyhetssekvenser eller liknande har visats kan producenterna inte heller måla upp en bild som inte existerar. Scurry menar att om en producent målat upp en miljö felaktigt och vi i väst har en koppling dit så påverkar det oss som ser filmerna vilket kan bidra med att filmen inte får det genomslag som var tänkt från början. På samma sätt kan vi se på miljön i staden Mogadishu i filmen *Desert flower*. Staden är precis som Teheran mer lik en västerländsk stad med fina hus och ordentliga vägar. I väst har man inte några kopplingar till Mogadishu heller, mer än att vi är medvetna om inbördeskriget som pågått i flera år. Dock bör scenerna ur Waris uppväxt ha handlat om 1970–1980-tal innan inbördeskriget startade vilket gör att husen och staden inte drabbats av inbördeskriget än vilket västvärlden är medvetna om och därför målas ingen falsk bild av Mogadishu upp.

Gemensamt för samtliga filmer är att de visar upp en stark stereotyp bild av olika folkslag. För att skapa denna bild använder man sig av rekvisita bland annat i form av kläder. Alla kvinnor bär chador eller niqab, ett klädesplagg som idag väcker många känslor och anses av stora delar av västvärlden vara ett kvinnoförtryckande plagg. Genom att endast visa kvinnor med detta plagg framställs kvinnor som förtryckta och tvungna att dölja sig, samtidigt som kvinnorna är med huvudet nedåt och med dålig kroppshållning för att förstärka bilden av en förtryckt kvinna.

Filmerna *American Sniper* och *The Hurt locker* framställer terroristerna som onda och hänsynslösa och de känns igen av sina mörka kläder, sjalen de har antingen runt huvudet eller ansiktet och sitt ovårdade skägg, medan de amerikanska soldaternas kläder är ljusare och de ser mer vårdade ut. Även det faktum att muslimer och amerikaner filmas ur olika vinklar bidrar till att man som tittare får en känsla av att man tittar ner på muslimerna medan man tittar upp på de amerikanska soldaterna, detta för att man som tittare ska känna sig överlägsen muslimerna.

Värt att lyfta fram är även personligheterna och då framförallt de muslimer som framställs i filmen *Not without my daughter*. Männerna framställs som väldigt kontrollerande, dominerande och kvinnoförtryckande. Samtidigt som sköterskan i *Desert flower* framställs som lömsk, dominant och väldigt bunden till sin kultur. Filmerna visar också två bilder av de muslimer som har vistats eller vistas just nu i Europa. I *American Sniper* framställs den muslimska krypskytten som taktisk och smart vilket ansågs bero på att han vistats i Europa och där med blivit påverkad av det europeiska tänket, medans ovannämnda sköterska inte alls har förändrats trots att han

spenderat ett antal år i Europa. Även männen som hjälper Betty att fly från Iran i *Not without my daughter* framställs som snälla och trevliga, vilket då ska bero på att de spenderat tid i Europa. Här syns en entydig vinkling av att västvärlden har en bättre kultur som man bör tillägna sig istället då den har högre värde.

Underförstått genom alla filmer är att islam är roten till mycket ont och står för mycket som västvärlden har jobbat hårt för att komma ifrån, till exempel att mannen är överordnad kvinnan samt att man som kvinna ska täcka sig för att inte ge mannen en felaktig bild av kvinnor. Filmerna visar en bild av en kultur som bygger på islam som är väldigt olik den västerländska värld vi lever i och genom en felaktigt vinklad bild av islam bidrar filmerna till den islamofobi som växer sig allt starkare i västvärlden. Genom att sätta muslimerna och religionen i fokus istället för kulturen och landet de lever i, visar filmerna en felaktig bild av religionen och människorna som utövar religionen.

7. Sammanfattning

Denna kvalitativa innehållsanalys har som syfte är att undersöka hur Islam och muslimer framställs i filmerna *Not without my daughter* (1991), *Desert flower* (1999), *The Hurt Locker* (2008) och *American Sniper* (2014). Frågeställningarna som besvaras i uppsatsen är, hur framställs muslimer i filmerna? Hur framställs den islamska miljön där filmerna utspelar sig?

Genom den kvalitativa innehållsanalysen och analyskemat med olika teman har filmerna besvarats. Analyskemat har delats upp i fyra olika teman, utseende, personlighet, miljö och filmning och varje tema har ett antal nyckelfrågor som har använts för att analysera filmerna. Varje film har tittats på 2-3 gånger för att analysen ska bli så korrekt som möjligt. Dock ger den ingen generell bild av alla amerikanska filmer utan endast en bild av de fyra som används i denna undersökning.

The Hurt locker handlar om en bombgrupp från den amerikanska armén som under Irakkriget jobbar för att desarmera bomber som planterats ut av muslimska fiender med avsikt att döda både amerikaner och civila. I filmen får man följa Sergeant William James som lever för kriget och med glädje återvänder flera gånger för att de är bland bomberna han känner sig hemma. Både lyckade och misslyckade uppdrag visas för att få en så realistisk inblick i kriget som möjligt.

American Sniper är baserad på en verklig händelse och handlar om Chris Kyle, som tjänstgjorde fyra gånger under Irakkriget som prickskytt i den amerikanska armén. Chris blev känd för att han ensam dödat flest fiender av alla i den amerikanska arméhistorien. Man får genom filmen följa Chris under hans tjänstgöringsperioder, samtidigt som man får följa hans liv hemma i USA mellan tjänstgöringsperioderna samt se den förändring som sker med Chris ju mer tid han spenderar i Irak. Vi får även följa hur Mustafa, terroristernas prickskytte dödar de amerikanska soldaterna och Chris maniska jakt på denna man.

Not without my daughter är även den baserad på en verklig händelse.

Filmen handlar om familjen Mahmoody. Betty är en amerikansk kvinna som gift sig med en muslimsk man från Iran, Moody. På fadern Moodys initiativ åker familjen till Iran för att hälsa på hans släkt. Väl i Iran bestämmer sig Moody att familjen ska stanna kvar och där börjar Bettys kamp för att återvända till USA med dottern Mathob. Genom sin starka vilja att återvända till USA samt hjälp från olika personer i Iran lyckas tillslut Betty att föra sig själv och sin dotter till säkerhet efter några år i Iran.

Desert flower är även den baserad på en verklig händelse och handlar om Waris. Waris ska vid 13 års ålder blir bortgift mot sin vilja med en man som är 60 år äldre än henne. För att komma undan giftermålet bestämmer sig Waris för att fly till sin mormor som bor i Mogadishu, huvudstaden i Somalia. Väl framme hos sin mormor får Waris hjälp att ta sig till sin moster för att sedan flytta sig vidare till London. Väl i London börjar Waris nya liv som självständig kvinna. Hon får bo hos en tjej hon precis träffat och börjar arbeta som städerska på en restaurang. På restaurangen blir hon upptäckt av en modellfotograf och där börjar hennes resa mot en modellkarriär. När hon väl etablerat sig som modell tar hon upp kampen mot könsstymning av flickor i Somalia.

Alla fyra filmer visar en stereotypisk bild av muslimer och Islam. Kvinnor framställs som förtryckta, de använder konstant chador eller niqab och visas upp som lojala mot sina män. I filmen *Not without my daughter* visas både kvinnliga och manliga muslimer upp som västfientliga och har väldigt svårt att förstå att Betty inte lyssnar och är lojal mot sin man.

Filmerna visar till viss del också att muslimer kan räddas och influeras av det västerländska tänket så länge de spenderar lite tid i Europa eller USA. Både terroristernas krypskytt i *American Sniper* och männen som hjälper Betty att fly från Iran i *Not without my daughter* har spenderat tid i Europa eller USA och har därför ett mer västerländskt tänk. Samtidigt som somaliska män genom sjuksköterskan i *Desert flower* visas upp som omöjliga att förändra trots år i Europa. Terroristerna i filmerna *American Sniper* och *The Hurt locker* framställs som onda och hänsynslösa och känns igen av sina mörka kläder och sitt ovårdade skägg medan de amerikanska soldaternas kläder är ljusare och de ser mer vårdade ut. Även det faktum att muslimer och amerikaner filmas ur olika vinklar bidrar till att man som tittare får en känsla av att man tittar ner på muslimerna medan man tittar upp på de amerikanska soldaterna.

De fyra filmer ger en stereotypisk bild av muslimer där kvinnliga muslimer framställs som förtryckta medan männen framställs som elaka och aggressiva.

8. Vidare forskning

Forskning inom populärkultur och bilden av islam och muslimer kan forskas på i oändlighet. Flera undersökningar lik denna kan utföras men att man byter ut filmerna eller filmgenren. Generellt kan dessa undersökningar ha en enorm omfattning, den stora begränsningen i alla kvalitativa studier antas vara tiden. Det finns sällan obegränsat med tid och de begränsningar den avsatta tidsramen sätter påverkar bredden samt djupet på undersökningen.

Min tanke är att denna form av undersökning bör vara kompatibel med interjuver för att få en vidare bild dels av hur filmerna uppfattas av den publik dem visas för men även för att se hur filmerna uppfattas och upplevs av olika individer. Rimligtvis bör en studie kunna omfatta individernas uppfattning om muslimer och islam före och efter filmerna och på detta sätt tydligare synliggöra hur filmerna påverkar våra tankar kring den berörda folkgruppen. Om den sedan har ändrats efter att de sett filmerna eller om filmerna ens påverkar deras syn på muslimer och islam, för att på så sätt se om det finns olikheter i de perspektiv som filmskaparna väljer att delge tittarna. Finns det någon skillnad i framställningen av muslimer och islam bland länderna? Möjligheterna till fortsatt forskning inom ämnet är som jag ser det oändliga. Det går granska olika folkgrupper, olika kulturer, olika religioner och att göra detta utifrån olika länders förutfattade meningar samt utifrån olika länders sätt att spegla filmerna. Intressant att notera är även att olika historiska bakgrunder ger en nyanserad bild av samma länder samma religioner o.s.v. eftersom då de skapar olika känslor om filmens innehåll.

Referenslista

Källor:

- Bigelow, Kathryn. (Regissör). (2008). *The Hurt Locker*. [Film]. USA: Summit Entertainment
- Eastwood, Clint. (Regissör). (2014). *American Sniper*. [Film]. USA: Warner Bros. Entertainment Inc.
- Gilbert, Brian. (Regissör). (1991). *Inte utan min dotter*. [Film]. USA: Pathé Entertainment
- Hornman, Sherry. (Regissör). (1999). *En blomma i Afrikas öken*. [Film]. Storbritannien: Noble Entertainment

Litteratur:

- Andersson, Lars Gustaf & Hedling, Erik, *Filmanalys: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 1999.
- Lindgren, Simon, *Populärkultur: teorier, metoder och analyser, 2.*, [rev.] uppl., Liber, Stockholm, 2009.
- Löfstedt, Malin (red.), *Religionsdidaktik: mångfald, livsfrågor och etik i skolan*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2011.
- Miles, Margaret Ruth, *Seeing and believing: religion and values in the movies*, Beacon Press, Boston, Mass., 1996.
- Said, Edward W., *Orientalism*, Ordfront, Stockholm, 1993
- Scurry, Samuel. *Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical context for Post-Colonial Theory*, Tiger Prints, Clemson University, 2010
- Strand, Thomas, Gustafsson, Gabriella & Junus, Petra, *Religionsvetenskap: en inledning*, Studentlitteratur, Lund, 2001.

Webbsidor

- https://www.unicef.org/media/files/FGMC_2016_brochure_final_UNICEF_SPREAD.pdf
Hämtad 2018-05-24
- <https://www.globalis.se/Laender/Somalia>
Hämtad 2018-05-24
- <https://www.globalis.se/Laender/Iran>
Hämtad 2018-05-24
- <https://www.globalis.se/Laender/Irak>
Hämtad 2018-05-24
- <https://www.globalis.se/Konflikter/Asien/Den-islamiska-staten-IS>
Hämtad 2018-05-24

<https://www.so-rummet.se/kategorier/samhallskunskap/varldens-lander-samhallskunskap/afrika-samhallskunskap/fakta-om-somalia#>

Hämtad 2018-05-24

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/iraks-premiarminister-kriget-mot-is-ar-over>

Hämtad 2018-06-11